

На основу члана 237. тачка 3) и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10 и 57/11),

Управни одбор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК О ЗАХТЕВИМА ЗА АУТОМАТСКЕ СИСТЕМЕ ЗА РАЗМЕНУ ПОДАТАКА О ЛЕТУ

Предмет правилника

Члан 1.

Овим правилником се утврђују захтеви за аутоматске системе за размену података о лету у сврху најаве, координације и примопредаје летова између јединица контроле летења.

Преузимање Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006

Члан 2.

Овим правилником се у домаће законодавство преузима Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006 од 6. јула 2006. године која утврђује захтеве за аутоматске системе за размену података о лету у сврху најаве, координације и примопредаје летова између јединица контроле летења.

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006 дата је у Прилогу 1. овог правилника.

Значење израза

Члан 3.

Изрази који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) Уредба (ЕЗ) бр. 549/2004 јесте Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 549/2004 од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (оквирна Уредба), која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС“, број 32/11);

2) Уредба (ЕЗ) бр. 552/2004 јесте Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 552/2004 од 10. марта 2004. године о интероперабилности Европске мреже управљања ваздушним саобраћајем (Уредба о интероперабилности), која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о успостављању система безбедносних гаранција за рачунарске програме пружалаца услуга у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, број 2/11);

Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значење које је наведено у члану 2. Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006.

Изрази „држава чланица” и „Службени лист Европске уније“ који се користе у Прилогу овог правилника, тумаче се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја.

Ступање на снагу

Члан 4.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр. 1/0-01-0001/2012-0018

У Београду, 23. фебруара 2012. године

Управни одбор

Председник

Милутин Мркоњић

**Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006 од 6. јула 2006. године
која утврђује захтеве за аутоматске системе за размену података о лету у сврху
најаве, координације и примопредаје летова између јединица контроле летења**

Предмет и област примене

Члан 1.

1. Ова уредба утврђује захтеве за аутоматску размену података о лету ради најаве, координације и примопредаје летова између јединица контроле летења и ради цивилно-војне координације.
2. Ова уредба се примењује на:
 - (а) системе за обраду података о лету које користе јединице контроле летења које пружају услуге општем ваздушном саобраћају;
 - (б) системе за размену података о лету који подржавају процесе координације између јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају и јединица за контролу војног летења.
3. Ова уредба се не примењује на размену података о лету између јединица контроле летења које користе системе за обраду података о лету наведене у ставу 2. овог члана, за које су подаци о лету, на које се односи ова уредба, синхронизовани коришћењем јединственог система.

Дефиниције

Члан 2.

1. За потребе ове уредбе примењују се дефиниције наведене у Уредби (ЕЗ) бр. 549/2004.
2. Поред дефиниција из става 1. овог члана примењују се и следеће дефиниције:
 - 1) *најава* је пренос података од стране јединице која предаје контролу над летом да би се ажурирао систем јединице која прихвата контролу над летом ради припреме за координацију;
 - 2) *координација* је координација између јединица контроле летења о планираном преласку летова преко заједничке границе, да би се осигурала безбедност летења;
 - 3) *јединица контроле летења* (у даљем тексту: *АТС* јединица) значи различито, то је центар обласне контроле летења, јединица прилазне контроле летења или аеродромска контрола летења;
 - 4) *цивилно-војна координација* је координација између цивилне и војне стране, које су овлашћене да доносе одлуке и договарају се о току активности;
 - 5) *систем за обраду података о лету* је део система контроле летења који прима, аутоматски обрађује и дистрибуира на радне позиције у јединицама контроле летења податке о плановима лета и друге поруке с тим у вези;
 - 6) *јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају* (у даљем тексту: *АТS* јединица) је цивилна или војна јединица која је одговорна за пружање услуга у ваздушном саобраћају;
 - 7) *јединица за контролу војног летења* је било која фиксна или покретна војна јединица која управља војним ваздушним саобраћајем и/или врши друге активности за које је, због њихове специфичне природе, могуће захтевати да се ваздушни простор резервише или ограничи;
 - 8) *јединица контроле летења која предаје саобраћај* је јединица контроле летења која је у процесу преноса одговорности за пружање услуга контроле летења следећој *АТС* јединици на рути лета ваздухоплова;

- 9) *јединица контроле летења која прима саобраћај* је јединица контроле летења која прима податке;
- 10) *граница* је хоризонтална или вертикална раван која разграничава ваздушни простор у коме АТС јединица пружа услуге у ваздушном саобраћају;
- 11) *центар обласне контроле летења* (у даљем тексту: АСС) је јединица која пружа услуге контроле летења контролисаним летовима у контролисаним областима које су у њеној надлежности;
- 12) *радна позиција* су намештај и техничка опрема на месту на којем особље које пружа услуге у ваздушном саобраћају обавља задатке повезане с његовим послом;
- 13) *план лета* су одређене информације које се достављају јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају, а односе се на планирани лет или део лета ваздухоплова;
- 14) *упозорење* је порука која се приказује на радној позицији када не успе аутоматски процес координације;
- 15) *предвиђени подаци* су тачка координације, предвиђено време и предвиђени ниво лета ваздухоплова на тачки координације;
- 16) *секундарни надзорни радар* (у даљем тексту: SSR) је надзорни радар који користи предајнике/пријемнике и транспондере;
- 17) *споразум о координацији* је споразум између две суседне АТС јединице који одређује како се њихове посебне АТС одговорности координирају;
- 18) *тачка примопредаје* је тачка на путањи лета ваздухоплова на којој се одговорност за пружање услуга у ваздушном саобраћају преноси са једне АТС јединице на другу;
- 19) *подаци за координацију* су подаци од интереса за оперативну особљу у вези са процесима најаве, координације и примопредаје летова и процесима цивилно-војне координације;
- 20) *ниво лета у примопредаји* је ниво лета договорен током координације, ако се ради о летењу на истом нивоу или одобрени ниво лета до кога се лет наставља ако се пење или понире на тачки примопредаје;
- 21) *јединица контроле летења која прихвата саобраћај* је јединица контроле летења која следећа прихвата контролу над ваздухопловом;
- 22) *тачка координације* (у даљем тексту: COP) је тачка на граници или у околини границе коју АТС јединице користе и наводе у процесу координације;
- 23) *јединица која прима најаву* је АТС јединица која прима информацију најаве;
- 24) *корелација* је процес повезивања података о плану лета са радарским трагом истог лета;
- 25) *препуштање* је сагласност контролора који предаје ваздухоплов да контролор јединице контроле летења која прихвата саобраћај издаје инструкције контроле ваздухоплову пре преласка тачке примопредаје;
- 26) *распоживост* је степен до кога су систем или компонента оперативни и доступни кад су потребни за коришћење;
- 27) *поузданост* је вероватноћа да инсталације на земљи раде у оквиру одређених граница толеранције.

Захтеви у погледу интероперабилности и перформанси

Члан 3.

1. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да системи наведени у члану 1. став 2(а) ове уредбе које користе АСС буду у складу са захтевима у погледу интероперабилности и перформанси из Анекса I ове уредбе, делови А и Б.

2. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби који су у својим споразумима о координацији навели да ће применити процесе најаве, почетне координације, исправке координације, поништавања координације, основних података о лету или промене основних података о лету између АТС јединица које нису АСС, морају да обезбеде да системи наведени у члану 1. став 2(а) ове уредбе буду у складу са захтевима у погледу интероперабилности и перформанси из Анекса I ове уредбе, делови А и Б.

3. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби који су у својим споразумима о координацији навели да ће применити процесе предполетне најаве и координације, промену фреквенције или мануелно преузимање коомуникације морају да обезбеде да системи наведени у члану 1. став 2(а) ове уредбе буду у складу са захтевима у погледу интероперабилности и перформанси из Анекса I ове уредбе, делови А и Ц.

4. Државе чланице морају да обезбеде да системи наведени у члану 1. став 2(б) ове уредбе буду у складу са захтевима у погледу интероперабилности и перформанси из Анекса I ове уредбе, делови А и Б, у односу на процес основних података о лету и процес промене основних података о лету.

5. Ако су јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају и јединице за контролу војног летења увеле процесе најаве намере проласка, захтева за одобрење проласка, контрапредлога за пролазак или отказивање проласка између система наведених у члану 1. став 2(б) ове уредбе, државе чланице морају да обезбеде да ти системи буду у складу са захтевима у погледу интероперабилности и перформанси из Анекса I ове уредбе, делови А и Ц.

Захтеви у погледу квалитета услуга

Члан 4.

1. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да системи наведени у члану 1. став 2(а) ове уредбе буду у складу са захтевима у погледу квалитета услуга из Анекса II ове уредбе.

2. Државе чланице морају да обезбеде да системи наведени у члану 1. став 2(б) буду у складу са захтевима у погледу квалитета услуга из Анекса II ове уредбе.

Придружени поступци

Члан 5.

1. За лет који је предмет почетне координације, договорени услови примопредаје су оперативно обавезујући за обе АТС јединице, изузев ако се координација поништи или исправи.

2. За лет који је предмет исправке координације, договорени услови примопредаје су оперативно обавезујући за обе АТС јединице, изузев ако се координација поништи или накнадно исправи.

3. Када завршетак процеса исправке координације или поништавања координације није потврђен у складу са примењивим захтевима у погледу квалитета услуга, јединица контроле летења која предаје саобраћај мора да иницира вербалну координацију.

Захтеви у погледу безбедности

Члан 6.

Државе чланице морају да предузму неопходне мере да обезбеде да свакој промени постојећих аутоматских система за размену података о лету на које се односи ова уредба или увођењу нових система претходи безбедносна процена, укључујући идентификацију опасности, процену и умањење ризика, коју спроводе заинтересоване стране.

Током ове безбедносне процене, безбедносни захтеви из Анекса III ове уредбе морају да буду узети у обзир као минимум.

Усаглашеност или погодност за употребу саставних елемената

Члан 7.

Пре издавања ЕЗ декларације о усаглашености или погодности за употребу, која је наведена у члану 5. Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004, произвођачи саставних елемената система наведених у члану 1. став 2(а) и (б) ове уредбе морају да процене усаглашеност или погодност за употребу ових саставних елемената, сходно захтевима утврђеним у складу са Анексом IV ове уредбе, Део А.

Верификација система

Члан 8.

1. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби који могу да покажу да испуњавају услове из Анекса V ове уредбе морају да спроведу верификацију система наведених у члану 1. став 2(а) ове уредбе, у складу са захтевима из Анекса IV ове уредбе, Део Б.
2. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби који не могу да покажу да испуњавају услове из Анекса V ове уредбе морају ангажовати именовано тело да изврши верификацију система из члана 1. став 2(а) ове уредбе. Та верификација мора да буде спроведена у складу са захтевима из Анекса IV ове уредбе, Део Ц.
3. Државе чланице морају да обезбеде да верификација система из члана 1. став 2(а) ове уредбе показује усаглашеност тих система са захтевима из ове уредбе у погледу интероперабилности и перформанси, у погледу квалитета услуга и у погледу безбедности.

Усаглашеност

Члан 9.

Државе чланице морају да предузму неопходне мере да обезбеде усаглашеност са овом уредбом.

Транзициони аранжмани

Члан 10.

1. Транзициони аранжмани наведени у члану 10. став 1. Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004 се примењују на системе Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем (у даљем тексту: *EATMN*) наведене у члану 1. став 2. ове уредбе, од ступања на снагу ове уредбе, у погледу процеса најаве и почетне координације. Они се примењују на *EATMN* системе од 1. јануара 2009. године у погледу процеса исправке координације, поништавања координације, основних података о лету и промене основних података о лету.
2. Транзициони аранжмани наведени у члану 10. став 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004 се примењују на системе наведене у члану 1. став 2. ове уредбе од 31. децембра 2012. године.

Ступање на снагу

Члан 11.

Ова уредба ступа на снагу 20. дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Примењује се од 1. јануара 2009. године на све *EATMN* системе наведене у члану 2. став 1. ове уредбе у погледу процеса исправке координације, поништавања координације, основних података о лету и промене основних података о лету.

Примењује се од 31. децембра 2012. године на све *EATMN* системе наведене у члану 2. став 1. ове уредбе који су оперативни до тог дана.
Ова уредба је обавезујућа у целини и директно се примењује у свим државама чланицама.

АНЕКС I

Захтеви у погледу интероперабилности и перформанси (наведени у члану 3. ове уредбе)

ДЕО А: ОПШТИ ЗАХТЕВИ

1. ЗАХТЕВИ У ПОГЛЕДУ СИСТЕМА

- 1.1. Систем мора да пружи све информације потребне за приказ, обраду и обједињавање информација које систем размењује у наведеним процесима.
- 1.2. Систем мора да буде у стању да аутоматски прима, чува, обрађује, изводи и доставља на приказ и прослеђује информације о лету које се односе на процесе најаве, координације и примопредаје, као и процесе цивилно-војне координације.
- 1.3. Систем мора да изда упозорење када се на опреми за размену информација открију откази или неправилности.
- 1.4. Систем мора да буде у стању да пружи упозорења у вези размене информација међу системима на радним позицијама на које се односе.
- 1.5. Систем мора да пружа могућност *АТС* особљу да промени информације о лету које се односе на процесе.
- 1.6. Систем мора да буде у стању да *АТС* особљу пружи информацију о статусу релевантних просеца размена информација међу системима.

2. СНИМАЊЕ ПОДАТАКА КОЈЕ СИСТЕМИ РАЗМЕЊУЈУ

- 2.1. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да снима податке које систем размењује, на начин који омогућава претраживање и приказ снимљених података.

ДЕО Б: ЗАХТЕВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ОБАВЕЗНЕ ПРОЦЕСЕ КОЈИ МОРАЈУ БИТИ ПОДРЖАНИ ПРИ РАЗМЕНИ ИНФОРМАЦИЈА МЕЂУ СИСТЕМИМА

1. НАЈАВА

- 1.1. Подаци о дотичном лету
 - 1.1.1. Информације које су предмет процеса најаве морају, као минимум, да обухватају:
 - идентификацију ваздухоплова;
 - *SSR* мод и код (ако је доступан);
 - аеродром полетања;
 - предвиђене податке;
 - аеродром опредељења;
 - број и тип ваздухоплова;
 - врсту лета;
 - статус и могућности опреме.
 - 1.1.2. Садржај „статуса и могућности опреме” мора, као минимум, да обухвати могућности за смањеним минимумом за вертикално раздвајање (у даљем тексту: *RVSM*, *reduced vertical separation minima*) и могућност 8.33 *KHz*.
 - 1.1.3. Информација о „статусу и могућностима опреме” може да садржи и друге елементе, у складу са споразумима о координацији.

1.2. Правила примене

1.2.1. Процес најаве се мора спроводити најмање једном за сваки подобан лет за који је планирано да прелети границу, осим ако је лет предмет процеса предполетне најаве и координације.

1.2.2. Критеријуми које летови треба да испуне како би били подобни за најаву за прелет преко границе морају да буду у складу са споразумима о координацији.

1.2.3. Када процес најаве не може да буде спроведен до билатерално договореног времена пре него што отпочне процес почетне координације, он ће бити укључен у процес почетне координације.

1.2.4. Када се спроводи процес најаве, он мора да претходи процесу почетне координације.

1.2.5. Процес најаве се мора поновити увек када се пре процеса почетне координације промени било који од следећих података:

- *COP*;
- очекивани *SSR* код на тачки промопредаје;
- аеродром опредељења;
- тип ваздухоплова,
- статус и могућности опреме.

1.2.6. Ако је уочено одступање између пренесених података и одговарајућих података у систему који прима податке или ти подаци нису доступни, што би изазвало потребу за корективном мером по пријему који следи после почетне координације, одступање ће бити упућено одговарајућој позицији ради разрешења.

1.3. Временски критеријуми за иницирање процеса најаве

1.3.1. Процес најаве мора да буде инициран изван број минута одређен параметром, пре предвиђеног времена доласка на *COP*.

1.3.2. Параметар или параметри за најаву морају да буду укључени у споразуме о координацији *ATC* јединица на које се односе.

1.3.3. Параметар или параметри за најаву могу да буду посебно одређени за сваку од тачака координације.

2. ПОЧЕТНА КООРДИНАЦИЈА

2.1. Подаци о дотичном лету

2.1.1. Информације које су предмет процеса почетне координације морају, као минимум, да обухватају:

- идентификацију ваздухоплова;
- *SSR* мод и код;
- аеродром полетања;
- предвиђене податке;
- аеродром опредељења;
- број и тип ваздухоплова;
- врсту лета;
- статус и могућности опреме.

2.1.2. Садржај „статуса и могућности опреме” мора, као минимум, да обухвати могућности *R/S/M* и могућност *8.33 KHz*.

2.1.3. Информација о „статусу и могућностима опреме” може да садржи и друге елементе, како је билатерално договорено споразумима о координацији.

2.2. Правила примене

2.2.1. Процес почетне координације се мора спроводити за све подобне летове за које је планирано да прелете границу.

2.2.2. Критеријуми које летови треба да испуне како би били подобни за почетну координацију летова преко границе морају да буду у складу са споразумима о координацији.

2.2.3. Уколико није претходно мануелно инициран, процес почетне координације мора да буде аутоматски инициран:

- у извесно време, одређено билатерално договореним параметром, пре очекиваног времена доласка до тачке координације, или

- у време када је лет на билатерално договореном растојању од тачке координације, у складу са споразумима о координацији.

2.2.4. Процес почетне координације мора да буде само једном спроведен, изузев ако је инициран процес поништавања координације.

2.2.5. После процеса поништавања координације, почетна координација може да буде поново иницирана, са истом јединицом.

2.2.6. Јединица контроле летења која предаје саобраћај мора да буде обавештена о завршетку процеса почетне координације, укључујући потврду од јединице контроле летења која прима саобраћај – лет се тада сматра „координираним”.

2.2.7. Ако процес почетне координације не успе да потврди завршетак у оквиру захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на радној позицији која је одговорна за координацију лета у оквиру јединице контроле летења која предаје саобраћај.

2.2.8. Информације које се односе на почетну координацију морају да буду доступне на одговарајућој радној позицији јединице контроле летења која прима саобраћај.

3. ПРОЦЕС ИСПРАВКЕ КООРДИНАЦИЈЕ

3.1. Подаци о дотичном лету

3.1.1. Процес исправке координације мора да обезбеди повезивање са претходно координираним летом.

3.1.2. Исправка координације мора да пружи следеће податке о лету, уколико су промењени:

- *SSR* мод и код;
- предвиђено време и ниво лета;
- статус и могућности опреме.

3.1.3. Ако је билатерално договорено, процес исправке координације мора да обезбеди следеће податке, уколико су они промењени:

- тачку координације;
- руту.

3.2. Правила примене

3.2.1. Процес исправке координације може да се спроведе једном или више пута са јединицом са којом се лет тренутно координише.

3.2.2. Процес исправке координације се обавља:

- када се предвиђено време на тачки координације разликује од претходно достављеног времена за дужи временски интервал него што је билатерално договорено;
- када се ниво примопредаје, *SSR* код или статус и могућности опреме разликују од претходно достављених информација.

3.2.3. Када је билатерално договорено, процес исправке координације се обавља када постоји било каква промена:

- тачке координације;
- руте.

3.2.4. Јединица контроле летења која предаје саобраћај мора да буде обавештена о завршетку процеса исправке координације, укључујући потврду од јединице контроле летења која прима саобраћај.

3.2.5. Ако процес исправке координације не успе да потврди завршетак у оквиру захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на радној позицији која је одговорна за координацију лета у оквиру јединице контроле летења која предаје саобраћај.

3.2.6. Процес исправке координације се мора спровести непосредно после пријема релевантних улазних података или ажурирања података.

3.2.7. Процес исправке координације се мора онемогућити после доласка лета на тачке примопредаје за више од међусобно договореног времена или удаљености, у складу са споразумима о координацији.

3.2.8. Информације о исправци координације морају да буду доступне на одговарајућим радним позицијама у јединици контроле летења која прима саобраћај.

4. ПОНИШТАВАЊЕ КООРДИНАЦИЈЕ

4.1. Подаци о дотичном лету

4.1.1. Процес поништавања координације мора да обезбеди повезивање са претходним процесом најаве или координације који се отказује.

4.2. Правила примене

4.2.1. Процес поништавања координације за координирани лет се спроводи са другом јединицом:

- када та јединица више није следећа јединица у редоследу координације,
- када се отказује план лета у предајној јединици и координација више нема значаја,
- када информација о поништавању координације буде достављена од претходне јединице у односу на руту лета.

4.2.2. Процес поништавања координације за најављени лет се може спровести са другом јединицом:

- када та јединица више није следећа јединица у редоследу координације,
- када се отказује план лета у предајној јединици и координација више нема значаја,
- када информација о поништавању координације буде достављена од претходне јединице у односу на руту лета,
- када лет касни на рути и ревидирана процена не може аутоматски да се одреди.

4.2.3. Јединица контроле летења која предаје саобраћај мора да буде обавештена о завршетку процеса поништавања координације, укључујући потврду од јединице контроле летења која прима саобраћај.

4.2.4. Ако процес поништавања координације не успе да потврди завршетак у оквиру захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на радној позицији која је одговорна за координацију лета у оквиру јединице контроле летења која предаје саобраћај.

4.2.5. Информација о поништавању координације мора да буде доступна на одговарајућој радној позицији у јединици која прима најаву или у јединици контроле летења у којој је координација отказана.

5. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ЛЕТУ

5.1. Подаци о дотичном лету

5.1.1. Процес основних података о лету мора, као минимум, да обезбеди следеће информације:

- идентификацију ваздухоплова;
- SSR мод и код.

5.1.2. Све додатне информације које пружа процес основних података о лету морају да буду предмет билатералног споразума.

5.2. Правила примене

5.2.1. Процес основних података о лету се мора спроводити аутоматски за сваки подобан лет.

5.2.2. Критеријуми које летови треба да испуне како би били подобни за процес основних података о лету морају да буду у складу са споразумима о координацији.

5.2.3. Јединица контроле летења која доставља податке мора да буде обавештена о завршетку процеса основних података о лету, укључујући потврду од јединице контроле летења која прима саобраћај.

5.2.4. Ако процес основних података о лету не успе да потврди завршетак у оквиру захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на одговарајућој радној позицији у оквиру јединице контроле летења која доставља податке.

6. ПРОМЕНА ОСНОВНИХ ПОДАТАКА О ЛЕТУ

6.1. Подаци о дотичном лету

6.1.1. Процес промене основних података о лету мора да обезбеди повезивање са летом који је био предмет претходног процеса основних података о лету.

6.1.2 Све додатне информације које пружа процес промене основних података о лету, као и критеријуми када се оне пружају, морају да буду предмет билатералног споразума.

6.2. Правила примене

6.2.1 Процес промене основних података о лету се може спровести само за оне летове који су претходно били предмет процеса основних података о лету.

6.2.2. Процес промене основних података о лету се мора иницирати аутоматски, на основу билатерално договорених критеријума.

6.2.3. Јединица контроле летења која доставља податке мора да буде обавештена о завршетку процеса промене основних података о лету, укључујући потврду од јединице контроле летења која прима саобраћај.

6.2.4. Ако процес промене основних података о лету не успе да потврди завршетак у оквиру захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на одговарајућој радној позицији у оквиру јединице контроле летења која доставља податке.

6.2.5 Информације о промени основних података о лету морају да буду доступне на одговарајућој радној позицији у јединици контроле летења која прима саобраћај.

ДЕО Ц: ЗАХТЕВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ОПЦИОНЕ ПРОЦЕСЕ КОЈИ МОГУ БИТИ ПОДРЖАНИ РАЗМЕНОМ ИНФОРМАЦИЈА МЕЂУ СИСТЕМИМА

1. ПРЕДПОЛЕТНА НАЈАВА И КООРДИНАЦИЈА

1.1. Подаци о дотичном лету

1.1.1. Информације које су предмет процеса предполетне најаве и координације морају, као минимум, да обухватају:

- идентификацију ваздухоплова;
- SSR мод и код (ако је доступан);
- аеродром полетања;
- предвиђено време полетања или предвиђене податке, како је билатерално договорено;
- аеродром опредељења;
- број и тип ваздухоплова.

1.1.2. Информације које су предмет процеса предполетне најаве и координације, које стижу од јединице контроле летења завршне контролисане области (TMA) или ACC, морају да садрже следеће:

- врсту лета;
- статус и могућности опреме.

1.1.3. Садржај информација о „статусу и могућностима опреме” мора, као минимум, да обухвата могућности RVSM и могућност 8.33 KHz комуникације.

1.1.4. Информација о „статусу и могућностима опреме” може да садржи и друге елементе, у складу са споразумима о координацији.

1.2. Правила примене

1.2.1. Поступак предполетне најаве и координације спроводи се једном или више пута за сваки подобан лет планиран за прелет границе, када време од полетања до тачке координације није довољно за извршавање процеса почетне координације или најаве.

1.2.2. Критеријуми које летови треба да испуне за предполетну најаву прелета границе и координације морају да буду у складу са споразумима о координацији.

1.2.3. Поступак предполетне најаве и координације се мора поново спровести увек када се промени било које информација која је била предмет претходног процеса предполетне најаве и координације.

1.2.4. Јединица контроле летења која предаје саобраћај мора да буде обавештена о завршетку процеса предполетне најаве и координације, укључујући потврду од јединице контроле летења која прима саобраћај.

1.2.5. Ако процес предполетне најаве и координације не успе да потврди завршетак у оквиру захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на радној позицији одговорној за најаву/координацију лета у оквиру јединице контроле летења која предаје саобраћај.

1.2.6. Информације о предполетној најави и координацији морају да буду доступне на одговарајућој радној позицији у оквиру јединице која прима најаву.

2. ПРОМЕНА ФРЕКВЕНЦИЈЕ

2.1. Подаци о дотичном лету

2.1.1. Информације које су предмет процеса промене фреквенције морају, као минимум, да обухватају:

- идентификацију ваздухоплова.

2.1.2. Информације које су предмет процеса промене фреквенције морају, ако је доступно, обухватати следеће:

- индикацију о препуштању;
- одобрени ниво лета;
- додељени смер/путању или одобрени директни смер;

- додељену брзину;
 - додељену брзину пењања /силажења.
- 2.1.3. Ако је билатерално договорено, информације процеса промене фреквенције морају да садрже следеће:
- тренутну позицију на путањи;
 - наложену фреквенцију.

2.2. Правила примене

2.2.1. Процес промене фреквенције мора да буде мануелно инициран од стране контролора који предаје саобраћај.

2.2.2. Јединица контроле летења која предаје саобраћај мора да буде обавештена о завршетку процеса промене фреквенције, укључујући потврду од јединице контроле летења која прима саобраћај.

2.2.3. Ако процес промене фреквенције не успе да потврди завршетак у оквиру захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на одговарајућој радној позицији у оквиру јединице контроле летења која предаје саобраћај.

2.2.4. Информације о промени фреквенције морају, без одлагања, да буду доступне контролору летења који прима саобраћај.

3. МАНУЕЛНО ПРЕУЗИМАЊЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

3.1. Подаци о дотичном лету

3.1.1. Информације које су предмет процеса мануелног преузимања комуникације морају, као минимум, да обухватају идентификацију ваздухоплова.

3.2. Правила примене

3.2.1. Процес мануелног преузимања комуникације мора да буде инициран од стране јединице контроле летења која прима саобраћај када се успостави комуникација.

3.2.2. Јединица контроле летења која прима саобраћај мора да буде обавештена о завршетку процеса мануелног преузимања комуникације, укључујући потврду од јединице контроле летења која предаје саобраћај.

3.2.3. Ако процес мануелног преузимања комуникације не успе да потврди завршетак у оквиру захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на одговарајућој радној позицији у оквиру јединице контроле летења која прима саобраћај.

3.2.4. Информације о мануелном преузимању комуникације морају одмах да буду представљене контролору летења у јединици контроле летења која предаје саобраћај.

4. НАЈАВА НАМЕРЕ ПРОЛАСКА

4.1. Подаци о дотичном лету

4.1.1. Информације које су предмет процеса најаве намере проласка морају, као минимум, да обухватају:

- идентификацију ваздухоплова;
- SSR мод и код;
- број и тип ваздухоплова;
- идентификатор надлежног сектора;
- руту проласка која укључује очекивана времена доласка и нивое лета за сваку тачку на рути.

4.2. Правила примене

4.2.1. Процес најаве намере проласка мора да буде инициран мануелно, од стране контролора, или аутоматски, како је описано у споразумима о координацији.

4.2.2. Јединица контроле летења која даје најаву мора да буде обавештена о завршетку процеса најаве намере проласка, укључујући потврду од јединице контроле летења која прима најаву.

4.2.3. Ако процес најаве намере проласка не успе да потврди завршетак у оквиру захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење у јединици контроле летења која даје најаву.

4.2.4. Информације о најави намере проласка морају да буду доступне на одговарајућој радној позицији у јединици контроле летења која прима најаву.

5. ЗАХТЕВ ЗА ОДОБРЕЊЕ ПРОЛАСКА

5.1. Подаци о дотичном лету

5.1.1. Информације које су предмет процеса захтева за одобрење проласка морају, као минимум, да обухватају:

- идентификацију ваздухоплова;

- *SSR* мод и код;

- број и тип ваздухоплова;

- идентификатор надлежног сектора;

- руту проласка која укључује очекивана времена и нивое лета за сваку тачку на рути.

5.1.2. Ако је билатерално договорено, захтев за одобрење проласка мора да садржи статус и могућности опреме.

5.1.3. Садржај информација о „статусу и могућностима опреме” мора, као минимум, да обухвата могућности *R/S/M*.

5.1.4. Информација о „статусу и могућностима опреме” може да садржи и друге елементе, како је билатерално договорено.

5.2. Правила примене

5.2.1. Захтев за одобрење проласка се иницира по нахођењу контролора, у складу са условима наведеним у споразумима о координацији.

5.2.2. Јединица контроле летења која подноси захтев мора да буде обавештена о завршетку процеса захтева за одобрење проласка, укључујући потврду од јединице контроле летења која прима захтев.

5.2.3. Ако процес захтева за одобрење проласка не успе да потврди завршетак у оквиру захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на одговарајућој радној позицији у оквиру јединице контроле летења која подноси захтев.

5.2.4. Информације о захтеву за одобрење проласка морају да буду доступне на одговарајућој радној позицији у јединици контроле летења која прима захтев.

5.3. Оперативни одговор

5.3.1. На процес захтева за одобрење проласка се мора одговорити:

- прихватањем предложене руте/деталја проласка кроз ваздушни простор, или

- контрапредлогом који обухвата другачију руту/деталје проласка кроз ваздушни простор, као што је наведено у тачки б. или

- одбијањем предложене руте/деталја проласка кроз ваздушни простор.

5.3.2. Ако се оперативни одговор не прими у оквиру временског интервала који је билатерално договорен, биће издато упозорење на одговарајућој радној позицији у оквиру јединице контроле летења која подноси захтев.

6. КОНТРАПРЕДЛОГ ЗА ПРОЛАЗАК

6.1. Подаци о дотичном лету

6.1.1. Процес контрапредлога за пролазак мора да обезбеди повезивање са летом који је претходно био предмет координације.

6.1.2. Информације које су предмет процеса контрапредлога за пролазак морају, као минимум, да обухватају:

- идентификацију ваздухоплова;
- руту проласка која укључује очекивана времена и нивое лета за сваку тачку на рути.

6.2. Правила примене

6.2.1. Процес контрапредлога за пролазак мора да обухвата предлог новог нивоа лета/руте.

6.2.2. Јединица контроле летења која издаје контрапредлог мора да буде обавештена о завршетку процеса контрапредлога за пролазак, укључујући потврду од јединице контроле летења која је првобитно издала захтев за пролазак.

6.2.3. Ако процес контрапредлога за пролазак не успе да потврди завршетак у оквиру примењивих захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на одговарајућој радној позицији у оквиру јединице контроле летења која издаје контрапредлог.

6.2.4. Информације о контрапредлогу за пролазак морају да буду доступне на одговарајућој радној позицији у јединици контроле летења која је првобитно издала захтев за пролазак.

6.3. Оперативни одговор

6.3.1. После потврде о успешној обради информација о контрапредлогу за пролазак, треба да следи оперативни одговор од стране јединице контроле летења која је првобитно поднела захтев за пролазак.

6.3.2. Оперативни одговор на контрапредлог мора да буде прихватање или одбијање, према потреби.

6.3.3 Ако се оперативни одговор не прими у оквиру временског интервала који је билатерално договорен, биће издато упозорење на одговарајућој радној позицији у оквиру јединице контроле летења која издаје контрапредлог.

7. ОТКАЗИВАЊЕ ПРОЛАСКА

7.1. Подаци о дотичном лету

7.1.1. Процес отказивања проласка мора да обезбеди повезивање са претходним процесом најаве или координације који се отказује.

7.2. Правила примене

7.2.1. Процес отказивања проласка мора да покрене јединица контроле летења која је одговорна за лет, у неком од следећих случајева:

- лет који је претходно најављен процесом основних података о лету неће ући у ваздушни простор јединице контроле летења која прима најаву или није више од интереса за ту јединицу;
- пролазак се неће извршити рутом описаном у најави проласка;
- пролазак се неће извршити на основу услова о којима се преговара, нити на основу услова који су договорени после дијалога о проласку кроз ваздушни простор.

7.2.2. Процес отказивања проласка мора да буде покренут аутоматски или мануелно, од стране контролора, у складу са споразумима о координацији.

7.2.3. Јединица контроле летења која отказује пролазак мора да буде обавештена о завршетку процеса отказивања проласка, укључујући потврду од јединице контроле летења која прима најаву.

7.2.4. Ако процес отказивања проласка не успе да потврди завршетак у оквиру примењивих захтева у погледу квалитета услуге, то мора да изазове упозорење на одговарајућој радној позицији у оквиру јединице контроле летења која отказује пролазак.

7.2.5. Информације о отказивању проласка морају да буду доступне на одговарајућој радној позицији у јединици контроле летења која је примила најаву.

АНЕКС II

Захтеви у погледу квалитета услуга (наведени у члану 4. ове уредбе)

1. Доступност, поузданост, безбедност података и интегритет података

- 1.1. Уређаји и опрема система за размену информација морају да буду доступни у току радног времена јединице контроле летења.
- 1.2. Сваки планирани период застоја у раду мора да буде билатерално договорен између јединица контроле летења на које се односи.
- 1.3. Поузданост система веза за размену информација мора да буде најмање 99,86%.
- 1.4. Интегритет и обезбеђивање информација, размењених преко уређаја и опреме система за размену информација, мора да буде на одговарајућем нивоу, у складу са признатом праксом.

2. Време обраде

- 2.1. Време обраде представља интервал између покретања процеса и времена када је обавезна потврда доступна у јединици контроле летења која је покренула процес.
- 2.2. Време обраде не укључује оперативне одговоре, када су они потребни.
- 2.3. Максимално време обраде пре него што се изда упозорење мора да буде билатерално договорено.

АНЕКС III

Захтеви у погледу безбедности (наведени у члану 6. ове уредбе)

1. Имплементација система за размену информација и линкова за говорне комуникације земља-земља мора да спречи могућност истовременог отказа, колико год је то изводљиво.
2. Захтеви у погледу интероперабилности и перформанси из тач. 3.2.4, 3.2.5, 4.2.3, 4.2.4, 5.2.3, 5.2.4, 6.2.3. и 6.2.4. Анекса I ове уредбе, Део Б, се такође сматрају као захтеви у погледу безбедности.
3. За процесе исправке координације, поништавања координације, основних података о лету и промене основних података о лету, захтеви у погледу квалитета услуга који су наведени у Анексу II ове уредбе се, такође, сматрају као захтеви у погледу безбедности.

АНЕКС IV

ДЕО А: ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ УСАГЛАШЕНОСТИ ИЛИ ПОГОДНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ САСТАВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ИЗ ЧЛАНА 7. ОВЕ УРЕДБЕ

1. Активности верификације треба да докажу усаглашеност саставних делова са захтевима ове уредбе у погледу интероперабилности и перформанси, квалитета услуга и безбедности, или њихову погодност за употребу док су ти саставни елементи у раду у тест окружењу.
2. Произвођач мора да управља активностима процене усаглашености и посебно мора да:
 - одреди одговарајуће тест окружење;
 - верификује да план тестирања описује саставне елементе у тест окружењу;
 - верификује да план тестирања у потпуности обухвата примењиве захтеве;
 - обезбеди доследност и квалитет техничке документације и плана тестирања;
 - планира организацију тестирања, особље, инсталације и конфигурацију тест платформе;
 - обави инспекције и тестове, као што је наведено у плану тестирања;
 - састави извештај који представља резултате испитивања и тестова.
3. Произвођач мора да обезбеди да саставни елементи који подржавају размену информација у процесу најаве, координације и примопредаје летова и процесу цивилно-војне координације, интегрисани у тест окружењу, испуњавају захтеве из ове уредбе у погледу интероперабилности и перформанси, квалитета услуга и безбедности.
4. По завршетку задовољавајуће верификације усаглашености или погодности за употребу, произвођач је дужан да под својом одговорношћу састави ЕЗ декларацију о усаглашености или погодности за употребу, наводећи посебно захтеве из ове уредбе које испуњавају саставни елементи, као и пратеће услове коришћења, у складу са Анексом III (3) Уредбе о интероперабилности.

ДЕО Б: ЗАХТЕВИ ЗА ВЕРИФИКАЦИЈУ СИСТЕМА ИЗ ЧЛАНА 8. СТАВ 1. ОВЕ УРЕДБЕ

1. Верификација система треба да покаже њихову усаглашеност са захтевима из ове уредбе у погледу интероперабилности и перформанси, квалитета услуга и безбедности у симулираном окружењу које одражава оперативни контекст ових система.
2. Верификација система који подржавају размену информација у процесу најаве, координације и примопредаје летова и процесу цивилно-војне координације мора да се врши у складу са одговарајућом и признатом праксом тестирања.
3. Тест алати који се користе за верификацију система који подржавају размену информација у процесу најаве, координације и примопредаје летова и процесу цивилно-војне координације морају да имају одговарајућу функционалност.
4. Верификација система који подржавају размену информација у процесу најаве, координације и примопредаје летова и процесу цивилно-војне координације треба да произведе елементе техничког досијеа према захтеву Анекса IV (3) Уредбе о интероперабилности и следеће елементе:
 - опис имплементације;
 - извештај о инспекцијама и тестовима постигнутим пре пуштања система у рад.
5. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да води активности верификације, а посебно мора да:

- утврди одговарајуће симулирано оперативно и техничко окружење које одражава оперативно окружење;
 - верификује да ли план тестирања описује интеграцију размене информација у процесу најаве, координације и примопредаје летова и процесу цивилно-војне координације у систему који се тестира у симулираном оперативном и техничком окружењу;
 - верификује да ли план тестирања у потпуности обухвата захтеве из ове уредбе у погледу интероперабилности и перформанси, квалитета услуга и безбедности;
 - обезбеди доследност и квалитет техничке документације и плана тестирања;
 - планира организацију, особље, инсталације теста и конфигурацију тест платформе;
 - обави инспекције и тестове, као што је наведено у плану тестирања;
 - састави извештај који представља резултате инспекција и тестова.
6. Пружалац услуга у ваздушној пловидби треба да обезбеди да имплементација размене информација која подржава процес најаве, координације и примопредаје летова и процес цивилно-војне координације, интегрисана у системе који раде у симулираном оперативном окружењу, испуњава захтеве из ове уредбе у погледу интероперабилности и перформанси, квалитета услуга и безбедности.
7. По завршетку задовољавајуће верификације усаглашености, пружалац услуга у ваздушној пловидби саставља ЕЗ декларацију о верификацији система и доставља га националном надзорном телу, заједно са техничким досијеом, као што се захтева у члану 6. Уредбе о интероперабилности.

ДЕО Ц: ЗАХТЕВИ ЗА ВЕРИФИКАЦИЈУ СИСТЕМА ИЗ ЧЛАНА 8. СТАВ 2. ОВЕ УРЕДБЕ

1. Верификација система мора да покаже њихову усаглашеност са захтевима из ове уредбе у погледу интероперабилности и перформанси, квалитета услуга и безбедности у симулираном окружењу које одражава оперативни контекст ових система.
2. Верификација система који подржавају размену информација у процесу најаве, координације и примопредаје летова и процесу цивилно-војне координације врши се у складу са одговарајућом и признатом праксом тестирања.
3. Тест алати који се користе за верификацију система који подржавају размену информација у процесу најаве, координације и примопредаје летова и процесу цивилно-војне координације треба да имају одговарајућу функционалност.
4. Верификација система који подржавају размену информација у процесу најаве, координације и примопредаје летова и процесу цивилно-војне координације треба да произведе елементе техничког досијеа према захтеву Анекса IV (3) Уредбе о интероперабилности и следеће елементе:
 - опис имплементације;
 - извештај о инспекцијама и тестовима оствареним пре пуштања система у рад.
5. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да утврди одговарајуће симулирано оперативно и техничко окружење које одражава оперативно окружење и мора дати именованом телу да спроведе активности верификације.
6. Именовано тело мора да управља активностима верификације, а посебно мора да:
 - верификује да план тестирања описује интеграцију размене информација у процесу најаве, координације и примопредаје летова и процесу цивилно-војне координације у систему који се тестира у симулираном оперативном и техничком окружењу;
 - верификује да план тестирања у потпуности покрива захтеве из ове уредбе у погледу интероперабилности и перформанси, квалитета услуга и безбедности;
 - обезбеди доследност и квалитет техничке документације и плана тестирања;

- планира организацију тестирања, особље, инсталацију и конфигурацију тест платформе;
 - обави инспекције и тестове, као што је наведено у плану тестирања;
 - састави извештај који представља резултате инспекција и тестова.
7. Именовано тело мора да обезбеди да имплементација размене информација која подржава процес најаве, координације и примопредаје летова и процес цивилно-војне координације, интегрисана у системе који раде у симулираном оперативном окружењу, испуњава захтеве из ове уредбе у погледу интероперабилности и перформанси, квалитета услуга и безбедности.
8. По задовољавајућем окончању верификације, именовано тело припрема потврду о усаглашености у односу на спроведене активности.
9. По завршетку задовољавајуће верификације усаглашености, пружалац услуга у ваздушној пловидби саставља ЕЗ декларацију о верификацији система и доставља га националном надзорном телу, заједно са техничким досијеом, као што се захтева у члану 6. Уредбе о интероперабилности.

АНЕКС V

Услови из члана 8. ове уредбе

1. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора, у оквиру организације, да има успостављене методе извештавања које осигуравају и показују непристрасност и независност процене у односу на активности верификације.
2. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да особље, које је укључено у процес верификације, обавља провере са највећим могућим професионалним интегритетом и највећом могућом техничком компетенцијом, као и без било каквих притисака и подстицаја, посебно финансијске природе, који могу да утичу на њихов суд или резултате провере, посебно од стране лица или групе лица на које резултати провере имају утицаја.
3. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да особље, које је укључено у процес верификације, има приступ опреми која му омогућава да правилно изврши потребне провере.
4. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да особље, које је укључено у процес верификације, има солидну техничку и стручну обуку, задовољавајуће знање о захтевима верификације коју треба да изврши, одговарајуће оперативно искуство, као и способност да састави декларације, записе и извештаје који показују да су верификације извршене.
5. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да је особље, које је укључено у процес верификације, способно да непристрасно обавља провере. Њихова примања не смеју да зависе од броја извршених провера или од резултата тих провера.